

Obveza usklađenja odluka o lokalnim porezima

Mirjana Mahović Komljenović*

U Narodnim novinama br. 114/23 od 4. listopada 2023. godine, uz ostale porezne propise koji su izmijenjeni u paketu 6. kruga porezne reforme, donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnim porezima. Izmijenjene odredbe Zakona o lokalnim porezima, usmjerene su na povećanje fiskalne autonomije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, vodeći računa o Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi prema kojoj najmanje dio prihoda lokalnih jedinica mora proizlaziti iz lokalnih poreza i naknada čije porezne stope utvrđuju same lokalne jedinice. Iako Zakon o lokalnim porezima stupa na snagu 1. siječnja 2024. godine, pojedine izmijenjene odredbe iz Zakona, počele su se već primjenjivati u listopadu 2023. godine radi propisanih dužnosti prema kojima su predstavnička tijela jedinice lokalne samouprave dužna donijeti Odluku kojom će se utvrditi visina viših i nižih poreznih stopa za godišnji porez na dohodak te objaviti u Narodnim novinama i to najkasnije do kraja 2023. godine, Odluku kojom se stavljaju van snage odluka o prirezu porezu na dohodak koji se ukida te Odluku kojom se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati ili donijeti novu Odluku o lokalnim porezima), i to najkasnije do 15. prosinca 2023. godine.

1. Uvod

Reformom poreznog sustava koja se i dalje nastavlja, u **Narodnim novinama br. 114/23 od 4. listopada 2023. godine** objavljena je izmjena i dopuna devet zakonskih propisa koji su u nadležnosti Porezne uprave a predložene porezne izmjene usmjerene su i na povećanje životnog standarda građana na način da se povećaju niže neto plaće radnika a time i njihova kupovna moć, očuva gospodarski rast kao i povećana fiskalna autonomija jedinica lokalne samouprave.

Radi povećanja autonomije lokalnih vlasti i smanjenja ovisnosti jedinica lokalne samouprave o prijenosima središnje države te pojednostavljivanja sustava oporezivanja dohotka, u poreznom paketu su osim **Zakona o lokalnim porezima**, izmijenjeni i drugi porezni zakoni vezanih uz oporezivanje dohotka i to: **Zakon o porezu na dohodak** (Nar. nov., br. 115/16. – 115/22.), kao i **Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave** (Nar. nov., br. 127/17. – 151/22.), kojim se uređuju izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, raspodjela prihoda od poreza na dohodak, fiskalno izravnanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te financiranje decentraliziranih funkcija.

2. Ukidanje prireza porezu na dohodak

Prema izmjenama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 114/23) te Zakona o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 114/23), od 1. siječnja 2024. godine pojednostavnio se sustav oporezivanja dohotka ukidanjem prireza porezu

na dohodak, koji se obračunava na sve vrste ostvarenog dohotka fizičkih osoba.

Međutim, ukidanjem prireza porezu na dohodak istovremeno se dopušta da ovisno o broju stanovnika, općine i gradovi sami propišu nižu i višu stopu poreza na dohodak za godišnje poreze (nesamostalni rad, samostalnu djelatnost i drugi dohodak) u granicama propisanim Zakonom o porezu na dohodak, kako bi zadržali željenu razinu prihoda, a da porezni obveznici pri tome ne budu u financijski nepovoljnijem položaju.

3. Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave

Nižu i višu stopu poreza za dohotke koji nisu konačni, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje donošenjem Odluke koja se objavljuje u Narodnim novinama, najkasnije do kraja studenog tekuće godine, sa stupanjem na snagu 1. siječnja iduće godine, a primjenjuje se do donošenja nove odluke. Stoga su jedinice lokalne samouprave Odluku svog predstavničkog tijela, dužne dostaviti Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u roku od osam dana od dana njezina donošenja radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave.

Navedeno znači da je za primjenu od 1. siječnja 2024. godine, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave potrebno donijeti:

➤ **Odluku kojom se određuje visina poreznih stopa, te istu objaviti u Narodnim novinama do kraja 2023. godine.**

Međutim, ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave a ovisno o broju stanovnika, ne donese odluku kojom će propisati visinu poreznih stopa u propisanom roku, tada se određuje stopa poreza na dohodak od 20%

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl. oec., Ministarstvo financija – Porezna uprava, PU Novi Zagreb

na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura.

- **Odluku kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak**/Odluke o izmjenama Odluke (u kojima su propisani prirezi), te
- **Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi**, ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima, i to najkasnije do 15. prosinca 2023.

Ostavljeni rok za izmjenom važeće odluke o lokalnim porezima kao i donošenjem nove odluke nije dug, stoga jedinice lokalne samouprave s navedenim postupcima trebaju krenuti što je moguće ranije.

4. Obavijest o provođenju savjetovana s javnošću

Radi utvrđivanja dužnosti predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave za donošenje Odluka, koje su osim Zakonom o lokalnim porezima propisane i Zakonom o porezu na dohodak, **na mrežnim stranicama PU od 23. listopada 2013. godine, objavljena je obavijest u kojoj se daje:**

- Uputa o procedurama i rokovima donošenja Odluka jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- Predložak Odluke kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak/Odluke o izmjenama Odluke (u kojima su propisani prirezi)
- Predložak Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima) i to najkasnije do 15. prosinca 2023.

Prema navedenoj obavijesti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su:

a) dopuniti Plan savjetovanja sa zainteresiranom javnošću na način da u Plan uvrste predmetne odluke te obavijeste javnost o izmjeni plana, ukoliko to već nisu učinile. Dopuna Plana može se provesti prije stupanja zakonskog paketa na snagu.

Plan savjetovanja s javnošću sadrži naziv propisa, općeg akta ili dokumenta za koji se provodi savjetovanje, očekivano vrijeme njegova donošenja ili usvajanja, okvirno vrijeme provedbe internetskog savjetovanja te druge predviđene načine na koje se namjerava provesti savjetovanje, kao što su javne rasprave, distribucija nacrt propisa zainteresiranoj javnosti elektroničkom poštom, sudjelovanje u radnim skupinama i drugo.

b) provesti savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u trajanju od 30 dana putem internetske stranice ili središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje s javnošću.

Savjetovanje se provodi objavom nacrt propisa, općeg akta odnosno drugog dokumenta, s obrazloženjem razloga i ciljeva koji se žele postići donošenjem propisa, akta ili drugog dokumenta te pozivom javnosti da dostavi svoje prijedloge i mišljenja.

Obvezatnost provođenja javnog savjetovanja odnosi se na Odluke kojim se utječe na interese poreznih obveznika. Primjerice, ako se donosi nova odluka ili ako se mijenjaju i/ili dopunjuju i drugi dijelovi odluke (npr. promjena visine poreza na kuće za odmor i sl.) nužno je provesti savjetovanje u trajanju od 30 dana.

c) izraditi Izvješće o savjetovanju s javnošću a po isteku roka za dostavu mišljenja i prijedloga jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su, koje sadrži zaprimljene prijedloge i primjedbe te očitovanja s razlozima za neprihvatanje pojedinih prijedloga i primjedbi. Izvješće je potrebno objaviti na internetskoj stranici ili središnjem državnom portalu za savjetovanje s javnošću.

Preporuča se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave da prilikom određivanja vremenskog rasporeda aktivnosti za donošenje predmetnih odluka planiraju adekvatno vrijeme za izradu Izvješća o provedenom savjetovanju. Predmetne odluke mogle bi povećati interes javnosti za sudjelovanje u javnom savjetovanju, a slijedom toga i broj komentara koje je potrebno obraditi u Izvješću koje se obavezno dostavlja predstavničkom tijelu. Prijedloge predmetnih odluka sa Izvješćem o provedenom savjetovanju potrebno je dostaviti predstavničkom tijelu na usvajanje u rokovima propisanim Statutom i/ili Poslovníkom lokalne jedinice.

d) Po okončanju postupka donošenja odluka na predstavničkom tijelu, najkasnije do kraja 2023. odnosno do 15. prosinca 2023. godine, iste je potrebno objaviti u Narodnim novinama – Odluke kojom će utvrditi visinu poreznih stopa (više i niže) za godišnji porez na dohodak) odnosno službenom glasniku jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Odluke kojom se stavljaju van snage odluke o prirezima porezu na dohodak/Odluke o izmjenama Odluke u kojima su propisani prirezi te Odluke u kojima se propisuju lokalni porezi (ako predstavničko tijelo ima potrebu mijenjati/donijeti Odluku o lokalnim porezima) s danom stupanja na snagu 1. siječnja 2024. godine.

Odluku, osim odluke kojom se uređuje ukidanje prireza porezu na dohodak, potrebno je bez odgode dostaviti PU u roku od osam dana od dana njezina donošenja na mail lokalni.porezi@porezna-uprava.hr radi objave na mrežnim stranicama Porezne uprave.

4.1. Odluka o stavljanju van snage odluka o prirezu poreza na dohodak

Odluke koje su jedinice lokalne samouprave donijele:

1. za potrebe plaćanja poreza na potrošnju: visinu stope poreza na potrošnju i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,
2. za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor: visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor, i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,

3. za potrebe plaćanja poreza na korištenje javnih površina: što se smatra javnom površinom, visinu, način i uvjete plaćanja poreza na korištenje javnih površina, kao i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza,

predstavničko tijelo, ako ima potrebu za izmjenom, može te **Odluke izmijeniti do 15. prosinca 2023.** godine u skladu s odredbama Zakona, a **kako bi stupile na snagu 1. siječnja 2024.** godine.

Međutim, ako jedinica lokalne samouprave ne uskladi predmetne Odluke s odredbama Zakona do 15. prosinca 2023., takva Odluka se primjenjuje u dijelovima koji nisu u suprotnosti s odredbama Zakona. **To znači da se od 1. siječnja 2024. godine, više neće obračunavati prizrez porezu na dohodak, a neovisno o odluci jedinica lokalne samouprave.**

Važeće Odluke koje su jedinice lokalne samouprave donijele u skladu s čl.42. st.1. Zakona o lokalnim porezima, ostaju na snazi do 31. prosinca 2023. godine. Nadalje i svi postupci utvrđivanja i naplate lokalnih poreza započeti po Zakonu o lokalnim porezima, završit će se po odredbama toga Zakona.

Nastavno se daje primjer predložka Odluke kojom se stavljaju van snage Odluke o prizrezu porezu na dohodak.

**ODLUKA O STAVLJANJU IZVAN SNAGE
ODLUKE O PRIREZU
POREZU NA DOHODAK GRADA A**

Članak 1.

Stavlja se izvan snage Odluka o prizrezu porezu na dohodak **Grada A** koja je objavljena u Narodnim novinama broj **1/2019.** te u Službenom glasniku Grada A od **1. prosinca 2019. broj 32 /18.**

Članak 2.

Ova Odluka objavit će se u Službenom glasniku Grada A **15. prosinca 2023.** a stupa na snagu **1. siječnja 2024. godine.**

5. Povećanje iznosa godišnje i mjesečne porezne osnovice

Prema izmjenama čl. 19. Zakona o porezu na dohodak, od 1. siječnja 2024. godine, godišnji porez na dohodak plaća po nižoj poreznoj stopi ali na povećanu **godišnju poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura** umjesto dosadašnjih 47.780,28 eura, te po višoj poreznoj stopi na dio porezne osnovice koja prelazi iznos od 50.400,00 eura.

Prema izmjenama čl. 24. Zakona o porezu na dohodak, povećava se i **mjesečni iznos porezne osnovice** na koju se obračunava predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada, primjenom niže porezne stope na mjesečnu poreznu osnovicu **do visine 4.200,00 eura** umjesto dosadašnjih 3.981,68 eura, te više porezne stope na mjesečnu poreznu osnovicu koji prelazi iznos od 4.200,00 eura.

Tablica 1. Godišnja porezna osnovica od 1. siječnja 2024. godine

Porezne stope	Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku	Godišnja porezna osnovica do 31.12.2023.	Godišnja porezna osnovica od 1.1.2024.
niža	20%	do 47.780,28 eura	do 50.400,00 eura
viša	30%	od 47.780,28 eura	iznad 50.400 eura

Tablica 2. Mjesečna porezna osnovica od 1. siječnja 2024. godine

Porezne stope	Ako predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku	Mjesečna porezna osnovica do 31.12.2023.	Mjesečna porezna osnovica od 1.1.2024.
niža	20%	do 3.981,68 eura	do 4.200,00 eura
viša	30%	od 3.981,68 eura	iznad 4.200,00 eura

Prema navedenom, pri obračunu mjesečnog predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada, primjenjuju se viša i niža porezna stopu koju određuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave u granicama propisanom Zakonom o porezu na dohodak i to donošenjem vlastite Odluke.

5. Stope poreza na dohodak koje mogu propisati gradovi i općine

Prema novom čl. 19.a Zakona o porezu na dohodak, predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave može svojom odlukom propisati visine poreznih stopa u granicama propisanim Zakonom, koje su u odnosu na važeće stope poreza na dohodak, uvećane za maksimalni mogući prizrez, a što je prikazano u tabeli u nastavku.

Tabela 3. Niže i više stope poreza na dohodak

Broj stanovnika općine / grada	Niža stopa poreza na dohodak u granicama od	Viša stopa poreza na dohodak u granicama od
Općina	15% do 22%	25% do 33%
grad s manje od 30.000 stanovnika	15% do 22,40%	25% do 33,60%
grad s više od 30.000 stanovnika	15% do 23%	25% do 34,50%
Grad Zagreb	15% do 23,60%	25% do 35,40%

Općine koje su do sada mogle propisati prizrez porezu na dohodak do 10%, moći će odrediti stopu poreza na dohodak od 15% do 22% za nižu stopu i 25% do 33% posto za višu. Za Grad Zagreb u kojem propisana stopa prizreza iznosi 18%, raspon u kojem može odrediti nižu stopu poreza na dohodak je od 15% do 23,6 %, a višu od 25% do 34,50%.

Prema navedenim izmjenama zakonskih odredbi, raspon više i niže stope poreza na dohodak, ovisi o veličini jedinice lokalne samouprave.

6. Prošireni raspon za plaćanje poreza na kuće za odmor

Prema čl. 25. Zakonu o lokalnim porezima, porez na kuće za odmor plaćaju pravne i fizičke osobe koji su vlasnici kuća za odmor. Kućom za odmor smatra se svaka zgrada ili dio zgrade, ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski. Koristi li se zgrada ili stan povremeno ili sezonski te podliježe li plaćanju poreza na kuće za odmor ili se koristi za trajno stanovanje, određuje se ne samo prema stvarnom prebivalištu vlasnika, već i prema drugim činjenicama iz kojih se može zaključiti da vlasnik kuće za odmor u nekretnini boravi samo privremeno.

To znači da se kućom za odmor ne smatra nekretnina koja se koristi tijekom cijele godine za stanovanje te najam ili zakup.

Porez na kuće za odmor za 2023. godinu plaća se od 0,66 eura do 1,99 eura/m² korisne površine kuće za odmor, a porezno rješenje o obvezi plaćanja poreza, može donijeti upravno tijelo jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili nadležna ispostava Porezne uprave, ako je općina ili grad, svojom odlukom prenijela na Poreznu upravu poslove utvrđivanja te naplatu poreza na kuće za odmor.

Prema izmjenama Zakona, visinu poreza na kuće za odmor od 1. siječnja 2024. godine, gradovi i općine mogu samostalno propisivati u proširenom rasponu **od 0,60 eura do 5,00 eura/m²** korisne površine.

Prema tome, za potrebe plaćanja poreza na kuće za odmor, u svojoj odluci predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje visinu poreza na kuće za odmor, a ovisno o mjestu, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor u rasponu od **0,60 eura do 5,00 eura/m²**, te i nadležno porezno tijelo za utvrđivanje i naplatu poreza.

6.1. Nova odredba o obvezi plaćanja poreza na kuće za odmor

Radi ujednačenog postupanja poreznih tijela na području svih Jedinica lokalne samouprave, prema čl. 25.st.2. Zakona o lokalnim porezima, dodana nova odredba prema kojoj **obveza plaćanja poreza na dohodak s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranja kampova, prema odredbama posebnog propisa o porezu na dohodak, nema utjecaja na utvrđivanje statusa kuće za odmor.**

Naime, PU je ranije u mišljenjima MF KLASA: 410-15/22-01/14; URBROJ: 513-07-21-01/22-2 od 11. studenog 2022. godine te mišljenju KLASA: 410-01/19-01/1603; URBROJ: 513-07-21-01/19-2 od 7. listopada 2019. godine, koja se mogu pronaći na mrežnim stranicama PU, istaknula da su porez na kuće za odmor i porez na dohodak u paušalnom iznosu s osnove obavljanja djelatnosti iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranja kampova, dva različita poreza, pri čemu se:

- prema čl. 57. st. 2. Zakona o porezu na dohodak, porez na dohodak ostvaren od imovine po osnovi iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima, i organiziranjem kampova, može utvrđivati u paušalnom iznosu po osnovi obavljanja djelatnosti, dok se

- prema čl. 20. Zakona o lokalnim porezima – vlasniku kuće za odmor utvrđuje obveza plaćanja poreza na kuće za odmor ako se nekretnina koristi povremeno ili sezonski, pri čemu je svakoj jedinici lokalne samouprave dana mogućnost da samostalno odlučuje o uvođenju poreza na kuću odmor.

Navedeno postupanje nadležnih poreznih tijela za utvrđivanje i naplatu poreza na kuće za odmor prema izdanim mišljenjima, samo je sada dodano i u odredbe Zakona o lokalnim porezima, kako bi se osiguralo jednako postupanje i dodatno osigurala jasnoća zakonskih odredbi.

Prema tome, osim proširenog raspona za plaćanje poreza na kuće za odmor, predmet utvrđivanja kao i izuzetice od obveze plaćanja poreza na kuće za odmor, prema izmjenama Zakona od 1. siječnja 2024. godine ostao je nepromijenjen.

Nastavno se daje predložak Odluke o lokalnim porezima s obrazloženjem pojedinih članaka, a koji se može pronaći na mrežnim stranicama Porezne uprave.

<https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Odluka%20o%20lokalnim%20porezima%20Grada.pdf>

7. Zaključak

Radi ukidanja prireza porezu na dohodak, gradovima i općinama daje se mogućnost da samostalno svojim odlukama, upravljaju visinom poreznih stopa za dohotke koje ostvaruju fizičke osobe a koji se ne smatraju konačnim. Stoga se preporuča se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave da prilikom određivanja vremenskog rasporeda aktivnosti za donošenje predmetnih odluka planiraju adekvatno vrijeme.

Odluka predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave kojom se propisuje visina poreznih stopa u zakonom propisanim granicama, objavljuje se u Narodnim novinama, te donosi najkasnije do 15. prosinca 2023. godine, sa stupanjem na snagu 1. siječnja 2024. godine.

U slučaju da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave ne donese odluku kojom će propisati visinu poreznih stopa u propisanom roku, tada se određuje stopa od 20% koja se primjenjuje na poreznu osnovicu do visine 50.400,00 eura i 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 50.400,00 eura. Međutim, ostali parametri za obračun poreza na dohodak kao što su to osobni odbici, odbici za uzdržavane članove uže obitelji, neoporezivi primici, osnovica za primjenu poreznih stopa, propisani su Zakonom o porezu na dohodak.

Dohodak kojeg su ostvarile fizičke osobe do 31. prosinca 2023. oporezivat će se po stopama propisanim Zakonom o porezu na dohodak Nar. nov., br. 115/16 – 151/22.), dok se nove stope poreza na dohodak utvrđene Odlukama predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, primjenjuju od 1. siječnja 2024.

Postupci utvrđivanja i naplate lokalnih poreza koji su započeti po Zakonu o lokalnim porezima (Nar. nov., br. 115/16. do 114/22) završit će se prema odredbama tog zakona koji se još primjenjuje do kraja prosinca 2023. godine.